

Izhaja vsak četrtek
UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34100 Trst, ul. Valdirivo 36/I,
telefon 60824. Pošt. pred. (ca-
sella postale) Trst 431. Poštni
čkovni račun Trst, 11/6464
Poštnina plačana v gotovini
T E D N I K

NOVI LIST

Posamezna številka 200 lir
N A R O Č N I N A
četrletna lir 2.000 - polletna lir
4.000 - letna 8.000 :: Za ino-
zemstvo: letna naročnina lir
10.000 - Oglasi po dogovoru -
Sped. in abb. post. I. gr. 70%
S E T T I M A N A L E

ŠT. 1211

TRST, ČETRTEK 18. JANUARJA 1979

LET. XXIX.

Nevaren pojav

Pred kratkim so se pojavili po tržaških mestnih ulicah veliki lepaki misovskega, fašističnega gibanja, s katerih je vsakomur takoj padel v oči napis »No al bilinguismo« (Ne dvojezičnosti), kar je bilo očitno v zvezi z vestjo, da so pristojne senatne komisije pričele proučevati zakonske predloge o globalni zaščiti slovenske narodne manjšine v Furlaniji-Juljski krajini kot tudi s časopisnimi vestmi, da sta predsednik republike in predsednik vlade sprejela enotno odposlanstvo slovenske manjšine, kateremu sta tudi zagotovila zanimanje za njene probleme. Kot smo imeli priložnost sami ugotoviti, vsebina misovskih lepakov ni imela pri ogromni večini mimoidočih tistega učinka, ki so ga avtorji pričakovali. Na

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo,
da sta se uredništvo in uprava No-
vega lista preselila v ulico Valdiri-
vo 36, prvo nadstropje.

lastna ušesa smo slišali mnoge ironične pripombe in tudi odločne obsodbe očitno izzivalnih misovskih gesel, kar jasno dokazuje, da so se v italijanski javnosti v tem pogledu razmere spremenile.

Resnično demokratično čutečega človeka pa morajo zaskrbeti pisma in tudi članki, ki se v zadnjem času pojavljajo v tržaškem italijanskem dnevniku in ki na poseben način obravnavajo manjšinsko problematiko. Vsebi- na ogromne večine teh sestavkov namreč odraža staro italijansko nacionalistično miselnost, ki sicer ne prihaja na dan na tako grob in iz- zivalen način kot na misovskih lepakih, a ki kljub temu jasno kaže svojo nestrpnost do Slo- vencev. Uzakonitev osnovnih jezikovnih in drugih pravic Slovencev — pravijo avtorji teh sestavkov — je nesmiselna in v bistvu nepo- trebna, češ da gre za pičlo število državljanov, v ogromni večini napol kmetov iz tržaške oko- lice, ki dobro obvladajo tudi italijanski jezik in so torej dvojezični. Uzakonitev pravice do rabe slovenščine v javnosti bi torej pomenila — pravijo ti pisci — le nove javne izdatke in bi zlasti razburjala duhove, kalila torej mirno sožitje med mestno italijansko večino in manj- šino v okolici!

Zelo lahko bi bilo vsem tem piscem od- govoriti, da struktura slovenskega prebivalstva

(dalje na 3. strani)

Forlanijev obisk okrepil prijateljstvo in sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo

Tridnevni uradni obisk zunanjega ministra Forlanija v Jugoslaviji je sovpadal s trenut- kom, ki je v mednarodnopolitičnem pogledu zelo kočljiv, saj se je svetovna diplomacija ba- vila z najnovejšim razpletom dogodkov v Kam- pučiji, kjer je vietnamska vojska v nekaj dneh obračunala z režimom rdečih Hmerov in je ob sodelovanju »upornikov« zasedla skoraj celotno ozemlje sosedne države. Ob obisku zunanjega ministra Forlanija se je italijanski in seveda tudi drugi tisk živo zanimal za sta- lišče Jugoslavije, saj je znano, da ima Jugosla- vija vodilno vlogo v tem gibanju. Prav med obiskom Arnalda Forlanija v Beogradu in nato na Brionih, kjer se je s sprejemom pri pred- sedniku Titu zaključilo potovanje visokega ita- lijanskega gosta, so jugoslovanski predstavniki odločno in brez pridržkov obsodili vietnam- ski vojaški poseg v sosedni Kampučiji in ga označili za to, kar dejansko tudi je, se pravi navadno agresijo, ki je ni mogoče opravičiti niti s sklicevanjem na »zločinski fašistični re- žim rdečih Hmerov«. Jugoslovanski državni- ki so seveda pri tem imeli pred očmi tudi položaj v Sredozemlju in še posebej na Balkanu, saj se zavedajo, da se Vietnam nikoli ne bi odlo- čil za takšen korak, če si ne bi prej bil zago- tovil blagoslova Moskve. Forlanijev obisk je med drugim potrdil, da se Jugoslaviji ni tre- ba ničesar bati od svoje zahodne sosedne, tem- več da lahko celo računa na njeno solidarnost, na soglasje stališč, kar zadeva vprašanje držav- ne neodvisnosti, suverenosti in ozemelske ce- lovitosti. Tudi v tem se kaže veljavnost in po- mem koraka, ki sta ga obe državi naredili, ko sta pred več kot tremi leti podpisali osim- sko pogodbo.

Ta aspekt Forlanijevega obiska seveda v ničemer ne zmanjšuje pomena glavnih razlo- gov, zaradi katerih je šef italijanske diploma-

cije prispel v Jugoslavijo. Eden glavnih raz- logov je bil namreč obračun izvajanja pogod- be, ki sta jo obe državi ratificirali pred tre- mi leti.

Forlani in njegov gostitelj Vrhovec sta pre- gledala delo, ki so ga do zdaj opravile me- šane komisije za izvajanje osimske pogodbe. Tako sta ugotovila, da je z zakoličenjem držav- ne meje zaključila svoje delo prva komisija, ki je bila zato razpuščena. Zunanja ministra sta vzela na znanje, da je uprava državnih cest v Italiji (ANAS) pripravila vse gradivo, ki je potrebno, da se odda na dražbi gradnja obeh cest v goriških Brdih. Veliko pozornost sta zu- nanja ministra posvetila vprašanju onesnaženja Jadranskega morja, saj sta obe vladi prepiča- ni, da je od ureditve tega vprašanja odvisen nadaljnji razvoj ribolova in turizma. Zato je bilo sklenjeno, da bosta obe državi s skupni- mi močmi in usklajenimi posegi vodili boj pro- ti onesnaženju.

Kar zadeva ustanovitev industrijske proste cone vzdolž meje na tržaškem Krasu, je bilo potrjeno, da so iz prvotnega območja izklju- čene vasi Bazovica, Gropada in Padriče na ita- lijanski strani ter Lipica in Orlek na jugoslo- vanski. Izvedenci obeh držav pa bodo nada- ljevali z natančnim proučevanjem celotnega področja, ki prihaja za ustanovitev industrijske cone, da se prepreči kakršnakoli ekološka škoda. V tej zvezi so že določili sez- nam industrij, ki ne smejo dobiti lokacije na Krasu. Zunanja ministra dalje pregledala delo, ki je bilo opravljeno v zvezi s skupnimi pri- zadevanji za boj proti toči (to zanima pred- vsem goriška Brda), v zvezi z načrtom, da se pri Solkanu zgradi jez na Soči in da se v ulici sv. Gabrijela v Gorici ter pri Štandrežu zgra- dita nova mejna prehoda. Predmet razprave je

dalje na 2 strani ■

ZAKAJ TAKO OSTRA POLEMIKA?

Ministrski predsednik Andreotti bo v po- slanski zbornici in senatu obrazložil vsebino gospodarske triletke. Po njegovih izvajanjih se bo v obeh zbornicah pričela razprava, od za- ključka katere utegne biti odvisen obstoj sa- me Andreottijeve vlade.

Medtem ko se je politični tajnik Krščan- ske demokracije Zaccagnini mudil na obisku v Združenih državah, se je zaostrila polemika med komunisti in demokristjani. Prvi očitajo vladi, da ni učinkovita, Krščanska demokraciji

pa, da prihajajo v zadnjem času znotraj te stranke čedalje bolj do izraza konservativna in odločno protikomunistična stališča, s čimer naj bi se ta stranka oddaljevala od črke in duha sporazuma, ki je bil lani sklenjen med stran- kami sedanje parlamentarne večine. Mnogi se sprašujejo, zakaj in čemu komunisti niso več tako previdni, kadar obravnavajo odnose z ostalimi večinskimi strankami in zlasti s Kr- ščansko demokracijo. Nekateri listi opozarjajo,

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 21. januarja, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 10.30 Danes obišče...; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Mladinski oder: »Turi in njegovi godci« (Renée Reggiani - Zora Tavčar); RO; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Kratka poročila; 15.00 šport in glasba; 19.00 Poročila.

□ PONEDELJEK, 22. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Vroči svinec; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 To je bila zabava (Sergij Grmek); 11.30 Kratka poročila; 11.35 Radi smo jih poslušali; 12.00 Kdo je na vrsti (Atilij Kralj); 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samospevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novice; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Oskar Wilde - Majda Skrbinek; »Slika Doriana Graya«; 14.30 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin); 15.30 Kratka poročila; 16.30 Žive povestice (Nada Kraigher); 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ TOREK, 23. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Mozaik melodij in ritmov; 9.30 Filološki utrinki; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 I. Grekova: »Frizer za dame« (Nada Kraigher); 11.30 Kratka poročila; 11.35 Z glasbo po svetu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Oscar Wilde - Majda Skrbinek; »Slika Doriana Graya«; 14.30 Od prvih uspehov do danes; 15.00 Mladi izvajalci; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Poglejmo v izložbo plošč; 16.30 Čudoviti otroški svet.

□ SREDA, 24. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Koder teče, ondo moči; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Kaj nam pomenijo danes?; 9.40 Iz zborovske zakladnice; 10.00 Kratka poročila; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Vam ugaja jazz?; 12.00 Zafkon, radijski variete; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Oscar Wilde - Majda Skrbinek; »Slika Doriana Graya«; 14.30 Ključne Trst 31065; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Dvoje mask« (Radivoj Rehar); RO; 19.00 Poročila.

□ ČETRTEK, 25. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Mozaik melodij in ritmov; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 I. Grekova: »Frizer za dame« (Nada Kraigher); 11.30 Kratka poročila; 11.35 Iz revij in glasbenih komedij; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska revija »Cecilijska 1978«; 13.45 Gospodarska društva v deželi; 14.00 Novice; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Oscar Wilde - Majda Skrbinek; »Slika Doriana Graya«; 14.30 Glasbene oblike in izrazi; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe; 16.30 Kje je napaka?; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Slovenski govori na Tržaškem; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe.

□ PETEK, 26. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Petkova glasba; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 Jezik za zobe!; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Z lestvice najpopularnejših motivov 1978; 12.00 V starih časih; 12.30 Iz operetnih partitur; 13.00 Poročila; 13.15 Z revije »Primorska poje« 1978; 14.00 Novice; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Oscar Wilde - Majda Skrbinek; »Slika Doriana Graya«; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Zgodovina rock in pop glasbe; 16.30 Otroški vrtljak; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni dogodki v deželi in ob njenih mejah; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe.

□ SOBOTA, 27. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Radijski trim; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Kulturno pismo; 10.00 Kratka poročila; 11.00 Z jugoslovanskimi pevci in ansambli; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Na goriškem valu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Pa se sliši; 14.00 Novice; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Oscar Wilde - Majda Skrbinek; »Slika Doriana Graya«; 14.30 Vse lépo, vaš Peter!; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Kratka poročila.

Forlanijev obisk okrepil prijateljstvo in sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo

■ nadaljevanje s 1. strani

bila tudi odškodnina za imovino italijanskih državljanov v bivši coni B. Končno sta zunanja ministra pregledala delo, ki ga je opravila komisija za ureditev vprašanja recipročnega priznanja vseučiliških diplom. Kaže, da je komisija doslej dosegla sporazum le o priznanju akademskih naslovov kot takšnih, kar pa po italijanski zakonodaji še ne daje prizadelemu pravice, da sme izvrševati svoj poklic. To vprašanje, ki zanima marsikaterega zamejskega Slovenca, bo torej predmet nadaljnjih razprav v okviru pristojne komisije.

Važen predmet razgovorov med Forlanijem in Vrhovcem so bili tudi odnosi med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo, saj je znano, da se bodo v kratkem pričela zaključna pogajanja za sklenitev nove pogodbe o sodelovanju. Italijanski zunanji minister je ponovno naglasil, kako si bo njegova vlada v okviru pristojne komisije Evropske skupnosti prizadevala, da se pogodba čimprej sklene in da se pogoji v primerjavi s prejšnjimi izboljšajo, seveda predvsem v korist Jugoslavije. Slednja veliko računa na možnost tesnejšega trgovinskega in drugega sodelovanja z Evropsko gospodarsko skupnostjo, kar bo ugodno vplivalo na njeno trgovinsko bilanco, ki kaže občuten primanjkljaj. Evropska gospodarska skupnost pa ima interes, da se sodelovanje

okrepi ne samo zaradi novih možnosti, ki jih nudi jugoslovansko tržišče, temveč tudi zaradi perspektiv, ki se odpirajo na ravni tretjega sveta.

Končno bi še omenili, da sta se Forlani in Vrhovec pogovarjala tudi o položaju slovenske narodne manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji. V tej zvezi pravi zaključno skupno poročilo, kako sta oba zunanja ministra soglašala, da imata obe manjšini pomembno vlogo pri razvijanju dobrososedskih odnosov med obema državama, zaradi česar sta se strinjala, da je treba izboljšati njune pogoje.

Obisk zunanjega ministra Forlanija v Jugoslaviji je treba vsekakor pozitivno oceniti, saj je od prijateljskih in vse tesnejših odnosov med Italijo in Jugoslavijo v precejšnji meri odvisna tudi ureditev vprašanj slovenske narodne manjšine v Furlaniji - Julijski krajini. Prepričani smo, da se bo politika nadaljnega vsestranskega sodelovanja nadaljevala in da bo tej politiki vlil novega zagona uradni obisk, ki ga bo v prihodnjem maju opravil v Jugoslaviji predsednik italijanske republike Pertini. Radi bi tudi videli, da bi bil do tedaj kronan z uspehom boj, ki ga že dolgo vodi naša manjšina, in sicer, da bi nam bila zagotovljena globalna zakonska zaščita, od katere sta odvisna naš obstoj in nadaljnji razvoj.

Zakaj tako ostra polemika?

■ nadaljevanje s 1. strani

da je Berlinguerjevo vodstvo v škripcih, ker je postalo tarča odkritih napadov in splošne kritike ne samo od dela komunistične baze, temveč tudi od nekaterih članov strankinega osrednjega vodstva. Vse torej kaže, da se krha predvsem Berlinguerjeva taktika, po kateri je partija zdaj na pragu oblasti, a se nikakor ne more dokopati do nje. Poleg tega je treba vedeti, da se bliža vsedrjavni partijski kongres, na katerem bo predmet razprave tudi sam »zgodovinski kompromis«, ki je že nekaj let osrednja programska točka KPI.

Zaccagnini je v Združenih državah tamkajšnjim politikom jasno povedal, da triletnega

gospodarskega načrta ni mogoče izvesti brez sodelovanja komunistov in sindikatov. Zato je po njegovem nujno, da se ohrani sedanja vladna formula. Naglasil pa je tudi, da Krščanska demokracija ne bo pristala na skupno sodelovanje s komunisti na vladni ravni, ker še ni pogojev za začetek »tretjega razdobja« v italijanski povojni zgodovini, o katerem je svoj čas govoril pokojni Aldo Moro. Proti vstopu komunistov v vlado govorijo — tako je dejal tajnik Krščanske demokracije — razlogi notranje in zunanje politične narave.

Če bo sedanja vlada padla, bo nujno — tako poudarjajo opazovalci — razpisati predčasne politične volitve, kar pa bo še zaostriло splošno stanje v državi.

Vsebinska gospodarske triletke

Vlada je odobrila gospodarsko triletko 1979-81 ali tako imenovani Pandolfijev načrt. Gre za dokument, ki je dolg preko 100 tipkanih strani ter ima številne priloge. Razdeljena je na naslednje štiri dele: Politični uvod, gospodarska in finančna strategija, sektorji intervencij ter ozemeljska razdelitev posegov.

Drugi del o gospodarski in finančni strategiji vsebuje prvotni Pandolfijev načrt, katerega so nato spopolnili. Osnove gospodarske politike so boj proti inflaciji, prekvalifikacija javnih izdatkov ter nadzorstvo nad plačno dinamiko.

Tretji del našteva pobude, ki bodo sprejete v raznih sektorjih, kot so prevoznitvo, kmetij-

stvo, industrija, podjetja z državno udeležbo itd. Četrty del končno našteva kraje od dežele do dežele, kjer bodo napravljeni gospodarski posegi. Seveda bodo predvsem upoštevane južne pokrajine.

Triletko omenja tudi možnost spremembe premične lestvice.

—o—

Sovjetska zveza se je poslužila pravice veta, da je preprečila izglasovanje resolucije, ki so jo v Varnostnem svetu Združenih narodov predložili predstavniki neuvršenih držav in ki je zahtevala takojšnjo prekinitev sovražnosti v Kampučiji ter umik vseh tujih vojaških sil iz države.

PROSTOR MLADIH

»Ognjišče« za mesec januar

Prva letošnja številka Ognjišča se predstavlja z malo spremembami, kajti ankete med mladimi so pokazale — kot pravi uredništvo — da je bravcem Ognjišča všeč tako, kot je, in ne želijo velikih sprememb. Nekaj sprememb pa je vseeno nujnih — pripominja urednik. Tako je mesčnik končal z najlepšimi katedralami Evrope in začel na zadnjih straneh predstavljati nove, po vojni zgrajene cerkve v Sloveniji. Mednarodnemu letu otroka pa je posvečena priloga, glede na to, da je letošnje leto »leto otroka«.

PREDAVANJE

Društvo naravoslovcev in tehnikov vabi vse člane in prijatelje na predavanje prof. Marinke Partot »Vegetacija na Krasu«.

Predavanje bo v petek, 19. januarja, ob 20. uri na sedežu Slovenske prosvete v Trstu, ul. Donizetti 3.

Ganljivo je »pismo meseca«, pismo dekleta, ki se je rodila in bila vzgojena v resnično verni družini, a je v letih šolanja opustila stik s Cerkvijo, kar pa jo je napravilo osamelo in nesrečno. Neke nedelje pa je začutila, da jo Bog spet kliče, šla je v cerkev in tam jo je prevzela sreča, kakor da se je vrnila po dolgi odsotnosti domov. »Občutila sem solze — pravi. Vedela pa sem, da so to solze sreče«.

Zelo zanimiv in spodbuden je pogovor s prof. Jankotom Ravnikom, glasbenikom, gornikom in režiserjem prvega slovenskega filma »V kraljestvu Zlatoroga«. Prof. Ravnik se bliža že devetdesetemu letu, vendar je še mladostno svež in delaven. Ne ustavlja se samo ob spominih na svojo dolgo in pestro življenjsko pot, ampak še vedno ustvarja, kuje načrte za naprej — pravi o njem urednik Franc Bole, ki je posnel intervju.

Izmed mnogih aktualnih in dobro napisanih prispevkov omenimo izvirno pesem Lojzeta Trnovca »Božično pismo« in prevedeno pesem Holandca Huuba Oosterhuisa »Blagoslovi tega otroka«, dalje nekaj izvirnih literarnih prispevkov, kot npr. »Božično pritrkovanje«, reportažo »Od izvira Jordana čez Golan«, dopise, ki, kot je videti, ne prihajajo samo od mladih, rubriko »Veroučne strani«, kjer najdemo članek »Deset zapovedi«, že omenjeno prilogo »Mednarodno leto otroka« z lepimi barvnimi fotografijami in reportažo o invalidki, ki je ohromela v nogah, ko so jo med vojno Nemci zaprli v hišo in zažgali gospodarsko poslopje, ki je stalo zraven. Tudi ob tej reportaži lahko spoznamo, kakšne strašne rane in izgube je prizadela zadnja vojna slovenskemu narodu — rane, ki ostajajo mnogim skrite.

V tej številki najdemo tudi članek s fotografijami o svetovnih smučarskih asihi, ki se potegujejo

jejo za svetovni pokal, nadaljevanje romana Mayne Lewis »Preteklost«, pretresljiva in zelo dokumentarna pisma mladih, rubrike s knjižnimi ocenami pod naslovom »Priporočamo, berite!«, članek o popevkarju Bruceu Springsteenu, humoristično rubriko in še marsikaj. A mislimo, da je najbolj aktualno in najvažnejše tisto, kar odgovarja uredništvu materi, ki je v pismu sporočila, kako pretresena je prišla njena hčerka iz šole, kjer se je učiteljica v 3. razredu delala norca in se posmehovala učenci, ki je v nalogi, v kateri naj bi bili učenci napisali voščila za takojmenovane praznične dni, zapisala: »Vesele božične praznike in srečno novo leto!« Seveda je brala (učiteljica naloge) v tonu, da se je ves razred hudo zabaval. Ko je končala, je poučila mlado avtorico, da božični praznik. Vsi učenci so se kar dušili v zadržanem smehu — piše tista mati, katere hčerka pa je doma izjavila, da ona se ni smejala. »Vsaka diskriminacija, pa naj bo to rasna, narodnostna, verska ali katerakoli druga, je krivična, nasprotuje človekovim pravicam, ki so vsebovane v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah Združenih narodov... in jo je podpisala tudi naša država — odgovarja urednik. »Toliko bolj krivično je delati diskriminacijo pri otroku, ki se ne zna braniti in je za krivico še posebej občutljiv. Leto, ki ga začnemo, je proglašeno za leto otroka, ker je bila pred dvajsetimi leti sprejeta od Združenih narodov

še posebna Listina o pravicah otroka. Deseto in zadnje načelo te listine se začneja takole: »Otroka je treba zavarovati pred ravnanjem, ki lahko privede do rasnega, verskega zapostavljanja in do vseh drugih oblik zapostavljanja«. Prav to osnovno načelo je poteptala učiteljica, ki je tako nehumano ravnala z otrokom, ki ga omenjaš. Sploh je nevzgojno v katerikoli zadevi otroka osmešiti in ga pred vsemi poniževati. Tega ne smejo delati niti starši v krogu družine, kaj šele pedagoško izobražene osebe, ki otroku predstavlja avtoriteto, pred celim razredom... In v čem se je učenka pregrešila? V tem, da je napisala nekaj, kar je prinesla iz družinskega okolja. Lahko si predstavljamo, kaj bi bilo, če bi odraslemu človeku nekdo rekel, da ne sme voščiti z besedilom: »Vesele božične praznike!« Nikomur to ne pride niti na misel, ker bi se osmešil. Ni učiteljici prišlo na misel, da je krivično storiti to otroku, kar se pač ne zna braniti? Drug vzgojni problem, ki nastaja ob takih in podobnih postopkih prav glede verske diskriminacije otroka, je pa v tem, da uničujejo značaj in doslednost v vedenju otrok, bodisi da so sami prizadeti ali pa da so prisiljeni opredeliti se proti izpostavljenemu otroku, na stran učiteljice. Skoraj vsi ti otroci, kot je razvidno iz pisma, hodijo k verouku, torej so poteptali nekaj, kar jim je na drugem kraju, pri verouku, sveto. S tem se v njihovi podzavesti ustvarjajo nagnjenja k neiskrenosti, potuhnjenosti, ravnanju po trenutni koristi, to, čemur pravimo dvojna morala. Da to ne koristi niti verski niti socialistični morali, je na dlani. To pomeni »vzgajati« (v navednicah) ljudi, ki ne bodo imeli značaja in bodo te lastnosti med drugim prinesli tudi na jutrišnje delovno mesto...«.

Obstaja tudi črni rasizem

V Evropi se toliko piše o belem rasizmu in se ga tako obsoja, da je skoro že vsakdo prepričan, da so rasisti samo belci. O rasizmu drugih ras se nikoli ne govori, kaj šele da bi ga obsojali. In vendar je rasizem lasten vsem rasam. Še najbolj omajan je ravno pri belcih, ker so v Evropi in Ameriki zaradi izrazitih protirasističnih religij in gibanj, kot so npr. katolicizem z njegovim poudarjanjem, da so pred Bogom vsi ljudje enaki, liberalizem, socializem in tradicija humanizma že v veliki meri zmagale ideje rasne strpnosti in enakosti pred pravom za vse ljudi, če že niso izginili ravno vsi rasni predsodki. Mnogi gredo v svojem protirasističnem razpoloženju celo tako daleč, da zamenjavajo antirasizem z nekakim prisiljenim mešanjem ras. Najrajši bi kar pomešali vse rase in ustvarili enotno svetovno raso — ali pa enotno raso vsaj v posameznih velikih večrasijskih državah, kot sta npr. Združene države in Sovjetska zveza. S tem pa bi delali nasilje naravi.

Ostrejši kot beli je danes črni rasizem. Najmanj tujece drugačne rase živi danes v Afriki. Režimi v državah, bivših kolonijah, ki so postale v zadnjih desetletjih neodvisne so kaj kmalu uničili vse indijske in druge azijske priseljene skupnosti, bodisi da so jih takorekoč v 24 urah izgnali, bodisi da so jih fizično iztrebili. Znano je, da je pred leti Anglija sprejela na desetisoče Indijcev iz vzhodne Afrike, ki so morali pustiti tam vse premoženje in so bili lahko veseli, da so si rešili golo življenje. Enako se je zgodilo belcem v večini afriških držav. Morali so izginiti, ali pa živijo tam v večnem strahu in trepetu. Prav te dni je prišla novica, da je črna množica na cesti napadla in pretepla bele delavce v Lusaki, glavnem mestu Zambije, češ da so »vo-

huni«. Tamkajšnji beli farmarji živijo v stalnem strahu pred rodezijskimi črnimi gverilci, ki se počutijo doma v Zambiji. Črni gverilci v Rodeziji tudi niso nič manj rasisti kot tamkajšnji belci. Neusmiljeno pobijajo družine belih farmarjev, celo otroke. Nedavno so pobili ljudi, ki so ostali živi pri letalski nesreči. Gverilci takojmenovane »Patriotične fronte« širijo bacile živinske kuge, ki je pomorila že šestino goveje živine v državi, da bi škodovali belim farmarjem.

Samo na Opčinah sta znana dva primera, da sta bila v zadnjih letih umorjena v Afriki dva domačina, kar gotovo ni izjema. Vsem je še dobro v spominu nedavni pokol belih delavcev in nameščencev ter njihovih družin v Katangi (Šabi). Klanje so zaustavili šele francoski in belgijski padalci. Toda črnski režimi, ki se opirajo samo na določena plemena, iztrebljajo tudi druge črnske rase in plemena.

Črni rasizem obstaja tudi v Ameriki. Iz Clevelanda poročajo — da navedemo samo primere, ki se tičejo Slovencev — o napadih črnskih nepridipravov na prebivavce slovenske četrti, kamor se je pred kratkim priselila velika skupina črncev.

Znano je tudi sovraštvo proti belcem v mnogih arabskih in azijskih državah. Kitajska je bila vse do pred kratkim takorekoč hermetično zaprta za belce, medtem ko ni mogoče reči, da bi uganjali v Evropi ali v Združenih državah rasizem proti kitajskim in japonskim ter vietnamskim priselencem ali turistom.

Zakrivati si oči pred temi dejstvi bi bilo neobjektivno. Pomenilo bi, da se Evropa vda iluzijam. Rasizem je povsod enako brutalen in nobena rasa, nobena celina ni nedolžna pri njem.

Nevaren pojav

■ nadaljevanje s 1. strani

na Tržaškem in tudi na Goriškem ni takšna, kakršno navajajo v svojih sestavkih in da se zato v svojih izvajanjih motijo. Menimo pa, da niso tako neuki, da tega ne bi vedeli. Prav gotovo tako pišejo zavestno, saj računajo, da bodo marsikoga ujeli na limanice. Zato so morali nevarnejši od avtorjev grobih lepakov.

Slovenska skupnost o aktualnih problemih v Nabrežini

V ponedeljek, 15. t.m., se je sestel na redni seji odbor devinsko-nabrežinske sekcije SSK. Politični tajnik Zbogar je poročal o trenutnem političnem položaju v občini, občinska svetovalca Terčon in Breclj pa sta seznanila odbornike z vsebino urbanističnega dokumenta, ki ga je občinski svet nedavno tega soglasno odobril, ter z vsebino resolucije, ki jo je bila SSK predložila že v lanskem maju, glasovanje v občinskem svetu pa je bilo šele v preteklem decembru. Med obširno razpravo so odborniki ugotovili, da je SSK veliko prispevala pri izoblikovanju dokumenta, ki so ga ugodno sprejele tako občinske konzulte kot tudi slovenska javnost. Dokument obvezuje občinsko upravo, da z natančnimi študijami in podrobnimi načrti nakaže in usmeri nadaljnji turistični razvoj celotnega občinskega ozemlja, pri čemer prihaja v poštev tudi in zlasti kmečki turizem. V političnem pogledu pa ima velik pomen resolucija, ki je bila sprejeta z glasovi SSK, KPI in PSI, saj so se slednje izrekle proti gradnjam, ki bi utegnile spreminjati narodnostno ravnovesje v občini, in hkrati obvezuje občinsko upravo, da čimprej sprejme takšne urbanistične norme, ki bodo omogočale naravni razvoj kraških vasi. To pomeni, da je treba domačemu prebivalstvu omogočiti gradnjo hiše in doma v rojstni vasi.

Odbor sekcije SSK je razpravljal tudi o nedavnem sklepu občinskega sveta, po katerem je bilo določenih 15 tisoč kv. m. zemljišča v

Nabrežini — kamnolomi za gradnjo ljudskih stanovanj. SSK je mnenja da je ta sklep v nasprotju s sprejetimi obveznostmi in tudi v nasprotju z že omenjeno resolucijo, saj se na ta način dovoljuje in pospešuje naseljevanje prebivalcev iz drugih občin, zaradi česar se bo nujno poslabšalo razmerje med Slovenci in Italijani, seveda v škodo prvih. SSK je prepričana, da si domače prebivalstvo, zlasti slovensko, ne želi stanovanj v velikih blokih. Naši

V nedeljo, 21. januarja 1979, bo ob 16. uri v nabrežinski cerkvi REVIJA BOŽIČNIH IN DRUGIH PESMI V EKUMENSKI OSMINI.

Nastopila bosta mešani pevski zbor »Marij Kogoj« iz Trsta in domači zbor.

Vabljeni!

ljudje zato pričakujejo, da se končno uredi vprašanje naravnega razvoja kraških vasi. Na seji so odborniki tudi ugotovili, da devinsko-nabrežinska občina ni po zakonu dolžna določiti področja za ljudske gradnje, SSK pa je odločno proti takšnim ukrepom, če ni prej zagotovljeno, da so takšne gradnje izključno za občane. Zadnji primer množičnega naseljevanja (in raznarodovanja) iz drugih občin smo v Nabrežini imeli ob dodelitvi stanovanj ustanove GESCAL. Po zadnjih vesteh pa so člani obeh zadrug, ki sta zaprosili, naj jim občina dodeli zemljišča za gradnjo stanovanj, skoraj izključno nedomačini.

Odbor sekcije je zato sklenil, naj tajništvo naredi vse, kar je v njegovi moči, da se prepreči nova škoda slovenskemu prebivalstvu v občini, in naj hkrati seznanijo široko javnost o zadnjem dogajanju v občini.

Prejeli smo

PRED VOLITVAMI NA TRŽAŠKI UNIVERZI

Organizacije in stranke, ki delujejo med Slovenci, pozivajo univerzitetne študente, da podprejo dvojezično listo »Enotnost in demokratični boj za reformo univerze«. To lahko storijo že sedaj tako, da gredo podpisat na njeno predstavitev. Podpise zbirajo v rektoratu tržaške univerze vsak dan do sobote, 20. t.m., od 9. do 13. ure. V soboto se bo zbiranje podpisov zaključilo ob 12. uri. Menimo, da je uspeh te liste v tem političnem trenutku zelo važen, ker bomo s tem podčrtali prisotnost Slovencev na tržaški univerzi.

Deželno vodstvo mladine SSK
Mladinski odbor SKGZ
ZKMI
ZSMI
Mladina SSO

—O—

V DRUŠTVU SLOVENSKE IZOBRAZENOSTI v Trstu

je v ponedeljek, 22. januarja, na sporedu RAZGOVOR O ZAKLJUČNIH ŠKOPIJSKEGA ZBOROVANJA V TRSTU IN O NADALJNJEM DELU V KORIST SLOVENSKE VERSE SKUPNOSTI.

Razgovor bo v ulici Donizetti 3 z začetkom ob 20.15.

—O—

šah Reza Pahlevi je končno zapustil Iran in odšel na »daljše počitnice«. Prebivalstvo v Teheranu in drugih iranskih mestih je kar norelo od veselja, ko je zvedelo, da se je zasovraženi šah umaknil iz države in se dejansko odpovedal prestolu. Položaj v Iranu pa je še vedno zelo napet, ker zahtevajo islamski verski fanatiki odstop vlade ministrskega predsednika Bakhtiarja. Slednja je prejela zaupnico tako v senatu kot v poslanski zbornici.

ZAPISKI v kurzivu

»LAP« STORY

Ne, ne gre za oceno novega filma, pa tudi ne za najnovejši Ufo iz Nadižkih dolin, s to kratko se podpisuje sodelavec Primorskega dnevnika, ki nam v članku »Ženska naj odloča« neposredno pove, kdo so bralci Primorskega dnevnika. »Lap« prepušča v omenjenem članku besedo našim bralcem (bralcem Primorskega, seveda). Škoda le, da je izbral le štiri bralce in da so informacije o njih sila skope.

Trije nastopajo v popolni ilegali: ginekolog, dekle, ki je pred nedavnim splavilo, in priletna ženska, poimenovana pa je predsednica družinske posvetovalnice Hana Gitla Wolf. So intervjuvanci Slovenci ali ne, »lap« zatrjuje, da so bralci Primorskega. Ginekolog — sodeč po odgovoru — nikakor ne more biti Andro Vuga, verjetno je to kak ginekolog-baron: Nejedly, Suttora, Spanio, Danek ali Geyer. Hana Gitla Wolf bere Primorski, morda je to res. Priletna ženska, ki v članku pravi, da je splav ne zanima, ker sama ne more več ostati noseča, pa prav gotovo ne. Slovenke zanosi, Italijanke pa »rimangono incinte«.

To so torej naši bralci (Primorskega, seveda).

Kdo pa niso bralci Primorskega? Slovenski škofje prav gotovo, saj bi v nasprotnem primeru že poslali popravek k članku, ki smo ga brali v petek, 12. januarja. Tu je ljubljanski pomožni škof Lenič postal Lenich, koprski škof Jenko pa nič manj kot novi ljubljanski nadškof. Spremembe, za katere niti Vatikan ne ve.

ŠILO

Sestavljanje volilnih list na tržaški univerzi

Kot je bilo že pred dnevi objavljeno v dnevnem tisku, bodo od 13. do 15. februarja na tržaški univerzi volitve v razne organe, in sicer v upravni svet, podporno ustanovo in v fakultetne svete. Za upravni svet in podporno ustanovo sta bili do srede, 17. t.m., predloženi dve listi; eno so pripravili Lista za Trst in liberalci, druga pa ima dvojezičen naslov, ki se v slovenščini glasi »Enotnost in boj za demokratično univerzitetno reformo«. To listo so sestavile razne politične stranke in organizacije, poudariti pa moramo, da sta na listi tudi dva slovenska kandidata, Brane Jazbec in Goran Rustja, na imena katerih bi se morale osredotočiti preference slovenskih univerzitetnih študentov. Dejstvo, da sta na listi prvič prisotna dva Slovenca, je nedvomno pomembno, saj je to priložnost, da se v okviru tržaške univerze ponovno dokažeta prisotnost in zanimanje slovenskih študentov za probleme univerze. Seveda se nam s temi volitvami tudi nudi priložnost, da univerzitetne organe opozorimo

na naše specifične zahteve. Prisotnost dveh kandidatov na tej listi je seveda tudi jamstvo, da je tako zastopan širok krog sil, ki delujejo med Slovenci, še posebej tistih sil, ki zaobjemajo našo mladino.

Do sedaj sta bili, kot že rečeno, predloženi samo ti dve listi, čas za vlaganje list pa poteče v soboto, 20. t.m., in kaže, da bosta sestavljeni še dve listi, ena naj bi bila bolj katoliško usmerjena, druga lista pa bi zaobjemala laične stranke, predvsem socialne demokrate in republikance. Liberalci so se, kot je bilo že zgoraj omenjeno, povezali z Listo za Trst.

Spričo dejstva, da ima Lista za Trst tudi tokrat med glavnimi točkami svojega programa boj proti dvojezičnosti in proti osimskim sporazumom, je zelo važno, da slovenski študentje odgovorimo na to ponovno provokacijo tako, da glasujemo za dvojezično listo in še posebej za slovenska kandidata, ki nas na njej predstavljata.

al

Kaj bo s šolskim centrom v Gorici?

Gotovo je bralcem znano, da se je približno pred dvema letoma mnogo govorilo o vprašanjih naših šol v mestu; s tem nočemo reči, da se o tem ne govori več, saj se v šolskem življenju vedno pojavljajo novi problemi in nove težave. A ob koncu 1977 smo bili v trenutku, ki je bil važen tudi za našo narodno skupnost, ker se je pripravljala revizija regulacijskega načrta in eno izmed pomembnih vprašanj je bilo tudi to, da bi si Slovenci zagotovili v mestu eno ali več con, kjer naj bi se gradile slovenske šole. Najbolj se je za to zavzela Konzulta za slovenska vprašanja v občini Gorica, temu vprašanju posvetila veliko sej in študija, organizirala je tudi okroglo mizo, zato da bi bili vsi zainteresirani in odgovorni obveščeni o novih lokacijah. Bil je izdelan predlog, naj bi v ul. Campi bile tri šole: vrtec, osnovna in trgovska šola, v južnem centru pa vrtec, osnovna, srednja in vse ostale višje šole. Takrat ni bilo o tem nobenega dvoma, nihče od prisotnih ni dal nobenega spreminjivega predloga in Konzulta je izdelala dokument, ki ga je posredovala občini, arh. Cošti in vsem strankam. In v tej akciji je bil uspeh. Goriški občinski odbor je izrecno zagotovil in do danes ni menjal mnenja — da bo južni šolski center zgrajen tam, kjer je bil predlagan. Toda nekaj se zatika.

Zdi se, da si tudi med Slovenci nismo več tako na jasnem. Začelo se je govoriti, da bi tudi trgovsko šolo (za katero je že izdelan načrt in so zagotovljena precejšnja denarna sredstva) lahko prenesli v južni center in da bo treba počakati na reformo višjih šol. Možno je, da bo nakazani denar za trgovsko šolo tudi »skopnel« — kot se je že mnogokrat zgodilo — in da končno ne bomo imeli ne zem-

ljišča ne šole; upajmo, da ne bo tako, a že dejstvo, da smo se začeli umikati od tega, kar smo vedno zahtevali in da smo oblastem dali razumeti, da zahteva ni več tako enotna, daje misliti. Si že predstavljamo, kako se bodo nekateri načelniki svetovalskih skupin v pokrajinskem svetu zvižali od veselja, kajti njih mo to je: »vse za Slovence« (!!!).

Pri vsem tem je za sedaj konkretno samo to, da pokrajinska uprava noče odstopiti zemljišča v ul. Puccini za južni center slovenskih šol, da občinska uprava hoče tisto zemljišče nameniti slovenskim šolam, in začel se je ping pong. Lahko verjamemo, da pokrajina hoče uporabiti tisto parcelo za svoje potrebe, oziroma da mora skrbeti za nekatere višje tehnične šole. Nočemo reči, da italijanske šole ne potrebujejo poslopij, nekatere so — po pravici povedano — v slabših poslopijih kot slovenske. A ta problem obstaja že mnogo let; kako to, da se ni pokrajina poprej pozanimala za to zemljišče, ali zakaj ga ni že poprej namenila italijanskim šolam? Najmanj kar lahko rečemo, je to, da se nam zdi vsaj sumljivo, da se pokrajinski predstavniki zbudijo ravno sedaj, ko so se Slovenci zganili in ko je občina določila ta prostor za slovenske šole.

Tako smo pred ponovnim poskusom, da bi se stvari zaustavile; a medtem ko je treba priznati, da je občinska uprava držala besedo — uprava do katere nismo nikoli bili »mehki«, če je bilo treba, in o kateri se določeni krogi vedno izražajo negativno — se je pokrajinska uprava postavila proti potrebam slovenske šole. Ta uprava pa uživa, če se ne motimo, podporo tudi komunistov in socialistov (občasno tudi fašistov, ko gre za slovenska vprašanja!). Temu, mislimo, ni potrebno dajati nobenih opomb. Kvečjemu samo to, da ima predsednik goriške pokrajine neverjeten pogum izjaviti v javnosti (v Primorskem dnevniku 6. januarja letos), da so stranke, ki podpirajo njegov odbor v pomembnem dokumentu poudarile, da etnična skupnost bogati tukajšnjo stvarnost, tako v duhovnem, kulturnem in gospodarskem pogledu. Kako si predstavlja to bogatitev, je zaenkrat uganka. Do sedaj je ta predsednik prepovedal rabo slovenščine, ob podpori določenih političnih moč v pokrajinskem svetu: če je to kulturna rast, duhovna bogatitev ...

In ista pokrajinska uprava, vedno po besedah predsednika, naj bi si prizadevala pri vladi in v parlamentu za globalno zaščito. Če hočemo biti bolj konkretni, zakaj ni predsednik med razgovorom s časnikarjem v omenjenem listu povedal, da se trgovska šola ne bo preusmerila v tehnični zavod? V teh, kon-

kretnih primerih naj bi si prizadeval, ne pa v intervjujih po slovenskih časopisih!

Dejstvo je, da goriška pokrajinska uprava ni v teh nekaj mesecih storila za Slovence popolnoma ničesar, ali bolje rečeno, kar je sklenila, je bilo vedno proti nam, razen mogoče tistega dokumenta o »pomembnih prizadevanjih«, ki pa so bolj platonskega značaja. Nekaj dni po objavi članka s sliko pa se razširi novica, da se ta pokrajinska uprava (in sicer tista, ki si toliko prizadeva za našo kulturno rast, da se razumemo) protivi, da bi slovenski šolski center zgradili na zemljišču v ul. Puccini, ki ga je goriška občina določila v ta namen. Če pokrajinska ne bo popustila, bo verjetno marsikdo v zadregi.

A. V.

—o—

IZ ŽIVLJENJA

KRMINSKIH SLOVENCEV

Že vrsto let imajo Slovenci s Krminskega področja možnost, da se zbirajo pri slovenski maši v cerkvi pri sv. Subidi, približno na sredi poti med Plešivim in Krminom. V zadnjem času pa so Krminci, zaradi popravil v cerkvi, morali poiskati drugo rešitev in sicer to, da obiskujejo mašo v bivši gostilni pri gostoljubni gospe Uršuli Moser-Gerovini. Za skrb v verskem življenju je bil imenovan g. Rijavec iz Gorice, ki je s svojo požrtvovalnostjo in vztrajnostjo uspel, da je lepo število slovenskih vernikov sodelujočih pri verskih obredih. Poleg tega imajo tudi cerkveni zbor, ki poje pri nedeljski maši in ki ga vodi Nando Simčič. Posebno prijetno je bilo na božične praznike, ko so pripravili božičnico, na kateri so sodelovali otroci in pomnoženi pevski zbor, ki je pod vodstvom Zdravka Klanjščka odpel nekaj božičnih pesmi. Otroci so podali dva prizora, ki jih je pripravila učiteljica Anka Černic. Prisotni so z zanimanjem sledili govoru Danijela Pintarja, ki je v preprosti besedi in kot laik podal nekaj božičnih misli. Z veseljem moramo ugotoviti, da se je slovensko življenje v Krminu v zadnjih letih precej razgibalo, po zaslugi podjetnega župnika Rijavca in domačih ljudi. Razveseljivo je tudi to, da se je število otrok v osnovni šoli zelo zvišalo, od prvotnih treh do sedanjih 15 učencev, tako da sta za poučevanje bili imenovani celo dve učiteljici, in sicer Anka Černic in Lidija Jarc. Pohvaliti moramo prizadevanja vseh, ki se kakorkoli trudijo, da bi krminski Slovenci bili deležni slovenske vzgoje na kulturno-prosvetnem in verskem področju; ne moremo pri tem pozabiti tudi pomembne vloge kulturnega krožka in moškega zbora »Brda«, ki ga vodi Z. Klanjšček in ki z uspehom nastopa po naših odrih. Obenem pa si želimo, da bi ostali goriški Slovenci z razumevanjem podpirali in s primerno odločnostjo ocenili delo naših rojakov v krminski občini.

—o—

ŠTEVERJANSKA MLADINA NA SNEGU

Prosvetno društvo »F. B. Sedej« iz Števerjana ne skrbi samo za prosvetno in kulturno udejstvovanje domače mladine, temveč tudi za njeno razvedrilo. Tako se je preteklo nedeljo približno 40 mlajših, in tudi starejših Števerjancev, odpravilo na sneg in sicer v Ravasleto, kjer so ob lepem vremenu in v prijetni družbi preživeli »belo nedeljo«. Organizatorji so s tem izletom zelo zadovoljni, tako da se bodo v kratkem verjetno odločili za nov izlet.

Huda zima tudi na Goriškem

Kakor skoraj po vsej Italiji, tako je tudi na Goriškem letošnja zima precej muhasta. Že v prvih dneh decembra je po Goriški zapadel sneg, ki se je potem pojavil še parkrat. Prav tako je v začetku leta pritisnil zelo oster mraz, saj se je temperatura v nekaterih dneh znižala celo do deset stopinj pod ničlo. Potem je začelo deževati, zatem pa zopet sneg in ponovno mraz, tako da je vreme precej nestanovitno. V Gorici nismo vajeni snega in zato nastanejo težave vsakokrat, kadar se pojavi. V decembru je prišlo celo do ostrejših kritik v občinskem svetu, ker občinska upra-

va ni poskrbela, da bi očistila ceste, to pa iz enostavnega razloga, ker ne razpolaga s primernimi napravami in specializiranim osebjem, čeprav bi zlasti slednje vprašanje, ob toliki brezposelnosti, lahko rešili. Zaradi poledenelih in zasneženih cest je bilo v zadnjem času precej prometnih nesreč, tudi hudih, zlasti pretekli teden, ko so bile ceste v mestu in skoraj vsej goriški okolici poledenele. V četrtek popoldne je v Gorici zopet snežilo, sneg pa se ni obdržal, ker je naslednjega dne posijalo sonce. S temi vremenskimi muhami smo pričeli leto 1979.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Prva letošnja številka »Literarnih vaj«

Izšla je prva letošnja številka dijaškega mesečnika *Literarne vaje*. Mesečnik je seveda le še po imenu — že nekaj let izhaja le občasno, po nekaj številk na leto, čemur je krivo pomanjkanje denarnih sredstev, kar je v precejšnji meri tudi posledica pomanjkanja naročnikov. Tega zadnjega si skoraj ni mogoče razložiti, razen z nekakim sadizmom ali popolno brezbrzičnostjo velikega dela srednješolske mladine, kateri je ta list namenjen. Pravzaprav bi morali reči, da je njen, saj piše vanj ona sama. Ali velikemu delu dijaške mladine res ni nič več do tega, da bi izhajale *Literarne vaje* naprej? Da bi se s tem ohranil v njih delček našega periodičnega tiska, pa tudi lepa tradicija tega dijaškega lista? Denar za naročnino ne more biti problem, saj stane posamezna številka le 600 lir, približno toliko kot zavojček cigaret in to na vsakih par mesecev.

Zelo slabo spričevalo pa je ta finančna stiska *Literarnih vaj* — da ne omenjamo ostalega tiska — tudi za slovenske gospodarske kroge in druge bogatejše Slovence na Tržaškem in Goriškem. Med Slovenci ne manjka ljudi, ki jih lahko označimo za finančno dobrostoječe, pa tudi za bogate. Nekateri se naravnost hvalijo, da so plačali šestdeset ali sto milijonov za to ali ono stvar, ki jim ni bila ravno potrebna. Nemogoče pa se jim zdi — ali pa jim sploh niti na misel ne pride — da bi prispevali za *Literarne vaje* ali za kak drug slovenski list nekaj deset ali morda celo nekaj sto tisoč lir. O mecenstvu ni pri ogromni večini teh novopečenih bogatinov niti sledu. Mogoče mnogi sploh ne vedo, kaj pomeni beseda mecen — najbrž je niso še nikoli slišali, ali pa jo hote preslišijo, če jo slučajno slišijo in razumejo.

Take grenke misli prihajajo človeku na misel, ko bere *Sporočilo uredništva*, kjer je rečeno: »Že dve leti... je list v hudi denarni stiski, ker so se

stroški v tiskarni tako povečali, da s samo naročnino ne more več izhajati. Tako je dosegel 28. letnik samo tri številke, 29. pa le dve, medtem ko je izhajalo prej po sedem številk. Poleg podražitve pa je padlo tudi število naročnikov v zadnjih dveh letih na okrog 660. Za izhajanje bi jih bilo treba vsaj 800, kar ni pretirana številka, saj je na Tržaškem in Goriškem nad dva tisoč dijakov. Če ne bomo mogli doseči toliko naročnikov, da bi krili stroške — pripominja uredništvo — bomo list na koncu leta dokončno ustavili. ... Letos so v načrtu tri številke.

Literarne vaje so stopile letos v trideseto leto in zares žalostno bi bilo, če bi morale prenehati izhajati prav za ta svoj lepi jubilej.

Da pa so potrebne — vsaj tisti mladini, ki še ni postala brezbrizna do slovenstva in do slovenske literature in branja — dokazuje prav ta nova številka, v kateri spet objavlja svoje prvence lepo

število nadarjenih dijakov, iz katerih bi se lahko s časom morda razvili naši novi pripovedniki, pesniki ali esejisti. Naj imenujemo samo tiste, ki so zastopani z daljšimi prispevki: Igor Grgič, ki je prispeval fantastično zgodbo iz prihodnosti, Tatjana Rojc, ki piše o svoji knjižnici in o svojih najljubših pisateljih, Katarina Čuk, ki objavlja lepo zgodbo o lastovki, ki je nekega večera priletela v njihovo kuhinjo in jim čisto spremenila večer, dalje Vera Volpi s fantazijsko zgodbo, Milan Bufon s člankom o Krasu in Kraševcih in kako jih skušajo priseljenci izriniti, Majda Košuta s šolsko sliko, Neva Regent z zgodbo »Vaški pijanček«, Ines Škabar s fantazijsko pustolovsko reportažo »Pomlad na gmajni«, Igor Gregori z zgodbo »Kartonske hišice«, o ljudeh, ki so v donbniku, kamor so jih preselili, pozabili, kaj so letni časi, Magda Ferlat, ki se spominja svojega dedka in vsega, kar jo je vezalo nanj, in Boris Salvi, ki je napisal razpravo o metuljih. Objavljena je tudi razprava o algah.

Že po tem vidimo, kako potrebne so *Literarne vaje*, da dajo dijakom možnost literarnih poskusov in da si sprostijo fantazijo. Pustiti, da propadejo, bi bil res velik greh nad tržaškim slovenstvom.

Kako je postal Nobelov nagrajenec Isaac Singer velik pisatelj

Večkrat lahko slišimo pritožbe slovenskih pisateljev, da so zato obsojeni na neuspešnost v mednarodnem pogledu, ker pišejo v slovenščini, v jeziku majhnega naroda, ki v mednarodnem pogledu ni upoštevan. Vendar pa zgodba pisatelja Isaaca Singerja, ki je prejel lani Nobelovo nagrado, dokazuje, da lahko prodre kvaliteten pisatelj v svet in si pridobi priznanje, tudi če piše v malo znanim jeziku. To so sicer že prej dokazale Nobelove nagrade raznim malo znanim pisateljem, vendar je Singerjeva zgodba še posebno značilna.

Singer je bil sicer rojen na Poljskem in živi od leta 1935 v Združenih državah, vendar pa je po rodu Jud in piše največ v judovskem jeziku jiddiš, to je v jeziku vzhodnoevropskih Judov. Jiddiš se je razvil sicer iz nemščine, a je poln tudi poljskih, ruskih, staronordijskih, španskih, hebrejskih in celo arabskih besed — prava mešanica, h kateri so prispevali Judje iz vse Evrope. Singer sam pravi, da zveni ta jezik žalostno, ker zvenijo v njem tragedije, ki so od nekdaj zadevale Jude v Evropi; hkrati pa je čutili v njem slovesnost molitev v sinagogah in obešenjaški humor, ki ni zapustil Judov niti v getu in jim je pomagal prenašati njihovo žalostno usodo večno preganjenega in zapostavljenega naroda.

Pisanje v jeziku jiddiš ni bil nikdar donosen posel. Kot pravi Singer, je dosegla pred vojno dobro napisana knjiga v jiddišu kvečjemu tisoč prodanih izvodov. Po vojni doseže morda tisoč petsto izvodov, ne zato, ker bi se bilo število ljudi, ki govorijo jiddiš, povečalo, ampak predvsem zato, ker se je pojavilo izredno število dobrih pisateljev, ki pišejo v tem jeziku. Eden izmed njih je ravno Singer. Bravcem po svetu je znan Singer veliko bolj po angleških prevodih svojih del kakor pa po knjigah v jeziku jiddiš. Po njegovem mnenju ni toliko važno, v kakšnem jeziku piše kak pisatelj, ampak kako piše. Tudi če piše v jeziku malega naroda, bo — če je dober pisatelj — prej ali slej vzbudil pozornost in doživel priznanje v obliki prevodov in upoštevanja, da ne omenjamo nagrad.

Singerjeva veličina je tudi v tem, da se v svojih knjigah ni lovil za modnimi motivi, ampak skuša ohraniti v njih spomin na zdaj že izginuli svet vzhodnoevropskega judovstva z njegovo pobožnostjo, chasidizmom, kar je bila posebna struja judovske pobožnosti in pravovernosti, in z njegovimi življenjskimi navadami, šegami ter življenjskim optimizmom kljub vsemu. Njegove povesti in romani o judovskih ljudeh v vzhodni Evropi so pretresljivi, gniljivi, a kljub vsej žalosti in tragedijam tudi vedre in tolažilne.

Mogoče bi lahko uspeh Isaaca Singerja in njegova Nobelova nagrada povedala kaj tudi slovenskim pisateljem in jih odvrnila od pesimizma

Tretja številka revije »2000«

Nova, tretja številka revije »2000«, ki se imenuje »časnik za mišljenje, umetnost, kulturna in religiozna vprašanja«, prinaša nekaj zanimivih esejev in razprav. Jože Lebar je npr. objavil razpravo »Lenin in religija«, v kateri precej globoko in odkrito analizira Leninov odnos do religije in problemov, ki so v zvezi z njo. Tako začenja Lebar svoj spis z besedami: »Balzamiranje Leninovega trupla je pomenilo prišteteje Lenina k 'svetnikom'; pomenilo pa je tudi kanonizacijo njegovih spisov. »Lenina, ki je sovražil poveljevanje junakov in pobijal religijo kot opij ljudstva, so v imenu interesa sovjetske politike razglasili za svetega in njegove spise izenačili s Svetim pismom«, pravi D. Shub v Leninovem življenjepis. Ta osebni, čeprav posmrtni kult je okrog Lenina ustvaril območje nedotakljivosti in vse do danes otežuje objektivno in kritično presojo njegovih dejanj in spisov. Nič nenavadnega torej, če mnogi — tudi pri nas — zahtevajo »leninistično« destrukcijo, demistifikacijo in dekanonizacijo Leninovih del, da bi laže določili zgodovinski pomen Leninove osebnosti in objektivno mesto njegovih spisov. Če to velja o Leninovih spisih na splošno, velja tudi o njegovem prispevku k marksistični kritiki religije. Z nadrobnejšim proučevanjem Leninove kritike religije se namreč izkaže — nadaljuje Jože Lebar — da je njegovo pojmovanje religije vzkliko v okviru določene družbenopolitične stvarnosti,

duhovnih in filozofskih tokov v Rusiji, ki se jim je Lenin uprl. Njegova kritika religije je torej sad določenega zgodovinskega položaja, pa tudi njegovih osebnih nagnjenj in političnih hotenj. Objektivnejša ocena Leninove kritike religije je toliko bolj aktualna, ker so Leninovi spisi o religiji, Cerkvi, duhovščini in verujočih — pogosto v stalnistični preobleki — veljali (in še veljajo) leninističnim partijam kot vodilo v njihovem stališču do svetá verak.

Lebar potem naravnost presenetljivo svobodno in odkrito preuča in kritizira Leninove nazore o religiji ter jih proglasi za »pogosto nedorečene, nedomišljene ali si celo nasprotujejo«, za plod Leninove presoje določenih razmer v carski Rusiji, a brez večjega pomena za splošno teorijo o religiji.

Zanimiv je tudi esej Simona Ribiča »Na dveh bregovih« (o veri in znanosti) in razprava Petra Kovačiča-Persina »Razsežnosti in meje Kočbekovega predvojnega mišljenja«. Paolo Petricig je prispeval članek »Nekaj zapiskov o slovenskem pouku v videmski pokrajini«. Franc Zupet-Krištof nadaljuje svoje zapiske o umetnosti pod naslovom »Iz dnevnika« (namreč v obliki dnevnških zapiskov). Kar pa zadeva leposlovje, je imenovati predvsem alegorično-simbolno zgodbo Toma Rebolja »Beli jelen«, v kateri ožigosa, kot se zdi, strahopetnost, hinavščino in zahrbtnost. Pesmi sta objavila Vili Stegu in Samo Simčič.

Za člane Slovenskega deželnega gospodarskega združenja na Goriškem

Slovensko Gospodarsko Združenje v Gorici ugotavlja, da se iz dneva v dan večajo obveznosti vseh mogočih vrst, katerim mora biti kos vsak udeleženec v gospodarstvu. Prilagoditi poslovanje zakonodaji in pravočasno zadostiti vsem potrebam in obveznostim predstavlja za vsakega izmed nas velik problem.

Z namenom, da Slovensko Gospodarsko Združenje v Gorici priskoči na pomoč vsem svojim članom in drugim interesentom v zvezi z njihovim administrativnim poslovanjem, obveščamo, da so naši uradi v Gorici, P. Vittoria 11/II, odprti za stranke vsak dan, razen ob sobotah od 8. do 13. ure. Na razpolago jim je kvalificirana administrativna moč.

Člani se lahko poslužujejo naslednjih uslug:

- Vodenje knjig za plače in obračunavanje vseh dajatev in socialnih prispevkov.
- Vodenje registrov IVA in izvajanje vseh tozadevnih obveznosti.
- Sestavljanje letne prijave dohodkov in obračuna ali bilance podjetja.
- Prodaja in upravljanje nepremičnin, odmerjanje stanarine po zakonu za pravično stanarino «Equo canone», sestavljanje nepremičninskih pogodb itd.
- Sestavljanje vlog in prošelj, potrebnih za določene slučaje ali dolžnih po zakonu, za pridobitev raznih dovoljenj in pravic.
- Plačevanje raznih zapadlosti.

Problemi Slovenske skupnosti na Goriškem

Na svojem sedežu v Gorici se je sestalo na skupni razširjeni seji pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti, odbor mladinske sekcije in tajniki posameznih sekcij.

Namen sestanka je bil, da se poglobijo nekateri politični problemi, ki zadevajo v tem času Slovence na Goriškem in da se uresniči volja vodstva Slovenske skupnosti, da je tudi mladina preko svojih predstavnikov pri tem sodelovana. Pred kratkim je bil namreč občni zbor mladinske sekcije Slovenske skupnosti, s katerega je izšel novi odbor, ki se v tem času seznaja z določenimi problemi, ki jim lahko naša mladina najde ustrezno rešitev. Prav je tudi, da mladinci sodelujejo in sodelujejo pri sklepih vodstva stranke in s tem dejansko dokazujejo življenjsko silo slovenske stranke, ki se ne bo v prihodnje krhala ob odnosu mladistari, kakor se je v nedavni preteklosti.

Razprava je tekla o nedavnem skupnem sodelovanju mladinske sekcije z mladino SSO, SKGZ, PSI in PCI ob tednu za globalno zaščito Slovencev v Italiji. Izrečene so bile tudi nekatere kritike na določeno površnost, ki smo ji bili priča, kar bo ob podobnih priložnostih treba odpraviti. V debato so posegli predstavniki mladih Jarc, Bukovec, Sirk, Rustja, Kosič.

Seja se je nadaljevala z razpravo o stališču SSk na goriški pokrajini, o katerem je podala podrobno poročilo Marija Ferletič. Slovenska skupnost je po nesrečnem sklepu o prepovedi uporabe slovenščine v tem organu prešla v totalno opozicijo do sedanje večine strank DC, PCI, PSI, PRI, PSDI. Ta večina tudi upravlja pokrajino z neuspehom, ker ni med njimi nobene enotnosti in skupne volje, pač pa so stalno na programu medsebojni prepiri in nerazumevanja. SSk bo zato nadaljevala z bojem proti taki večini.

V naslednjem so, na predlog organizacijskega tajnika Karla Brešana, sklenili, da bo

redni pokrajinski kongres stranke v goriškem Avditoriju 3. Marca. V ta namen bodo po vseh sekcijah SSk izbrali kandidate in se na sestankih pogovorili o različnih problemih naših vasi in občin, kar bo moralo biti prisotno na tem kongresu.

Sejo je vodil pokrajinski tajnik Marjan Terpin. V razpravi so sodelovali še Gradimir Gradnik, Marko Brajnik, Damijan Paulin, Božidar Tabaj, Jožko Sirk in Emil Valentinčič.

—o—

Zasedanje urbanistične komisije v Novi Gorici

V četrtek, 11. januarja, se je v občinski palači v Novi Gorici sestala mešana italijansko-jugoslovanska komisija za urbanistična vprašanja. Italijansko delegacijo je vodil podžupan in odbornik za javna dela prof. Zucalli in so jo sestavljali še odbornik za načrtovanje inž. Cefarin in uslužbenci tehničnega urada ter arhitekti; jugoslovanski delegaciji, v kateri so bili tudi predsednik Izvršnega sveta občine Nova Gorica Stojan Vodopivec in številni odgovorni člani za urbanistična vprašanja, pa je predsedoval inž. Tomaž Vuga. Predstavniki komisij so si izmenjali informacije o nekaterih važnih problemih na področju javnih del. Razpravljali so o možnosti gradnje vodne poti med Jadranom in donavskim območjem, o začetku del na mejnem prehodu v ul. sv. Gabrijela - Erjavčeva cesta, o regulacijskem načrtu obeh mest ter o vprašanju kanalizacije in čistilnih naprav. Srečanje je bilo pozitivno zlasti zato, ker so si člani delegacij izmenjali koristne informacije in se obvezali, naj se sodelovanje na tem področju v prihodnosti še poglobi.

Saša Rudolf Čar Macumbe

Brazilski natak ar je običajno zelo vlučen in postrežljiv, še posebej če naletimo na domačina, ki streže v tipični »churrascarii«. Tu tipičnih jedi, predvsem mesa in rib na žaru ne manjka. Odločiti se je pač treba ali za ribe ali meso, pri tem pa paziti, da po evropski navadi ne naročimo dveh, treh jedi, saj bo zadostovala le ena in še ta bo skoraj preveč za še tako teščega jedca. Kljub temu velja poskusiti več jedi, to pa je možno le, če je družba za mizo številčnejša, da si vsakdo naroči lastno jed in jo potem deli z ostalimi.

Za začetek bi svetovali kuhane ribe v kokosovem mleku, ki jo naročite kot »muqueca de peixe«. Paziti je treba le na omako, ki jo dobite poleg, ker vam lahko pokvari okus za ves dan, tako je papricirana. Ljubitelji rib lahko naročijo še »badejo ao molho de Camarao«, ali pa »coquetel de lagosta«. Posebnost je »farofa a torresmo« prekuhana koruzna moka s pečeno slanino. Kdor ima raje meso, se bo odločil za »espeto de lombo« — filet najboljše vrste. Vsega tega pa bo toliko, da so vse prikuhe odveč. Velja naročiti le še izbor tropskega sadja, ali pa — in to je bolje —

mešanico na kocke zrezanega sadja, ki ga natak ar pred vami polije z nekakšnim malinovcem. Toda tudi te maline so tropske in začinjene s tipičnimi domačimi zelišči.

Opozoriti pa velja pred restavracijami, ki ponujajo hrano tipičnih kuhinj od italijanske do francoske, kitajske, indijske in japonske. Seveda so tudi izjeme, kot na primer IL TROMBONE na sloviti Copacabani, kjer so italijanski špageti taki, kot morajo biti. Toda to so izjeme, ki potrjujejo pravilo.

Skoraj vsaka brazilska restavracija ima dva prostora, prvega za navadne goste in drugega za imenitnejše, v katerega imajo vstop le gospodarjevi prijatelji in znanci. V tem imenitnejšem delu so seveda cene precej višje, toda tudi najbolj zalakani domačin, ki nekaj da nase, se ne bo vsedel med turiste, pač pa bo tudi uro dolgo čakal, da se izprazni miza v imenitnejšem delu gostišča. In če je res zelo fin gošpod, si ne bo umazal rok s plačevanjem, pač pa bo čez teden dni poslal gospodarju dva čeka, prvega za kritje računa in drugega za napitnino natak arjem.

Najbolj zaželeni gostje brazilskih restavracij so televizijski igralci in časnikarji.

Prvi so namreč pravi narodni junaki, saj med osmo in poldeseto zvečer praktično ni ljudi na ulicah. Vsi tičijo pred televizijskimi zasloni, ker je na sporedu nadaljevanje, ki traja tudi po pet, šest mesecev, obvezno vsak večer. Za temi nadaljevanji Brazilci naravnost norijo. Mreža »O GLOBO«, ki je verjetno najpomembnejša ne samo v Južni Ameriki, pač pa na svetu, pripravlja take nanizanke za leto dni naprej. Največkrat so to razvlečene policijske zgodbe, za katere nihče ne ve, kako se bodo končale. Zadnja tri, ali štiri nadaljevanja namreč posnamejo v tudi do sedmih variantah. Za dokončno izbiro se vodstvo odloči prav v zadnjem hipu na podlagi anket, ki jih dnevno razpisujejo. Splošno zanimanje istočasno pomeni neizmerno popularnost za igralce. To pa je tudi razlog, da so televizijski igralci najbolj zaželeni gostje, kajti v restavracijo, ki si jo je izbral televizijski junak, naravnost dere množica gostov.

V to kategorijo zaželenih gostov spada tudi časnikarji, vendar ne vsi. Najbolj priljubljeni so pisci takoimenovane »roza kronike«. Kolona o dogodkih v »boljši družbi« je najbolj brana, saj jo vsakdo najprej prebere. Za carioco, meščana Ria, pa je največja čast, če ga »Journal do Brasil« omeni v svoji mondani kroniki.

(Dalje)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOO 34 OOOO

Teden dni je trajalo, da je bilo zopet kaj z ribami, in tega so bili nekoliko krivi ribiči sami. Iskali so ribjega vlaka na starih mestih, tam ga ni bilo, iskali so dalje zunaj — nič. Nato so počasi zakrenili zopet proti kopnemu in zdaj so srečali ribe, ki so odhajale na morje. Izkazalo se je, da so se pred ciklonom zateleke bliže k obali. Tako je bil nekaj tednov zopet obilen lov, in Edevart je kupoval in kupoval, dvojčace so se izpreminjale v bankovce in bankovci so bili dobra podlaga za rejeno listnico.

O veliki noči se je odpeljal Karolus s svojim moštvo za nekaj dni domov. Karolus je hotel pogledati, ali ni njegovi ženi bolje. Joakim je izbral ugodno priliko in je dal peljati svojo mrežo za slaničke z velikim osmakom čez Zapadni fjord domov. Edevart mu je dal nekaj tolarjev od svojih dvojčac za očeta. O, ta oče, ki ni skoraj nikoli ničesar spregovoril, temveč je samo pri vsaki majhni pomoči prevzel majal z glavo!

Toda velika noč je minila, in Karolus in njegovo moštvo se niso vrnili. Ribji lov se je pričel takoj po praznikih, in Edevart je zopet nakupoval, toda tudi sedmi dan po veliki noči Karolusa še ni bilo videti v Skrovenu. Kaj neki je bilo navzkriž? Edevart je brzojavil, a je prejel odgovor šele deseti dan po veliki noči, odgovor od Joakima, ki je s svojo mrežo že dosti ujel v Hommelvikenu zunaj v zalivu, res lepi slanički, precejšen lov, že nekaj kupcev, tudi sol in sodi so že prišli, moštvo se to zimo ne vrne več v Skroven. Z lepimi pozdravi —

O tem lovu na slaničke se je vsekaj govorilo in pisalo, bila je volja božje previdnosti, bilo je nebeško pismo in pravljica.

Ta vražji Joakim je imel res oči v glavi in mimo tega mu je bila samo njegova mreža v misli. Ko so se domov grede peljali mimo Hommelvikena, je zagledal ptice in vodne curke nekaj kitov, ki so pluli proti zemlji. Joakim je bil že minulo leto pri lovu na slaničke in je poznal to znamenje, zaklinal je Karolusa, naj vendar ustavi! Karolus sprva ni bil voljan, mudilo se mu je domov k Ani Mariji, toda kiti in ptice zanimajo vsakega Norvežana. Karolus se je vdal. Posvetovali so se minuto, treba je bilo hitro delati. Kako se jim je posrečilo, dobiti ladjo na štiri vesla, kako so vrgli en konec mrežnega konopca okrog neke čeri na bregu in se mogli baš pravi trenutek pripraviti, da so prestregli vlak, temu so se pozneje sami čudili. Kiti in ptici so se pripodili — če se le zdaj ne obrnejo. Joakim, lastnik mreže in vodnik, je pazil na odločilno sekundo: hotel je vlak odrezati v loku na ven in napeti mrežo od brega do brega. Ptici so jim bili že nad glavami, slanički so jih obkrožali od vseh strani. »Veslajte!« je ukazal Joakim in vsi možje so se uprli ob vesla. Veslali so med slanički, pretisnili so se skozenje. Karolus je menil, da so naredili premajhen lok in ne bodo zajeli dovolj vlaka, vodnik Joakim pa je kričal in kazal: »Spet k obali — tako, naravnost — kitov nočem v mrežo!« Bil je čudež, kako je to šlo, vlak se je delil, kakor ga je cepila mreža, in kiti so krenili za strujo, ki je

zavila zopet ven na morje. Ko je mreža na drugi strani zaliva dosegla breg, je je ostalo še nekaj sežnjev. Ribe so bile zaprte, ali delali so do večera, da bi si jih na vse načine zavarovali. Niso imeli vodnega daljnogleda, a vedeli so že od prej, da je dno v Hommelvikenu čisto in belo, priveze na kopnem so zaradi neznanske teže slaničkov podvojili. Če bo le mreža držala!

Ribe so bile zaprte, moštvo je imelo neverjetno srečo. Po tem, kar so mogli presoditi župan Karolus in drugi izkušeni možje, je bil pač tudi tukaj isti blagoslovljeni ciklon, ki je prignal kite in slaničke k bregu. V zalivu so si pripovedovali ljudje mračne in neznanske dogodivščine iz viharjih dni, slišali so bobnenje z neba, kakor še nikdar prej, in doživeli neurje tako porazno, da ni nobeden podobnega pomnil: neka ženska je peljala po gozdu drva, a podrlo je njo in konja. Tukaj je odletela v morje streha, tam celo hiša — ni čuda, ako so ljudje jokali in se drug drugega oklepali in molili Boga. In ni čuda, da je Ano Marijo, ki je bila že prej zmedena, zdaj čisto zrušilo in je legla v posteljo s prevezo na ustih, kakor bi hotela preprečiti, da ne bi nečesa izkričala.

O, toda komaj je orkan minil, so se ljudje zopet vzklonili in so bili res malo v zadregi, da so molili Boga. Pa ne samo to: ko je prišel Karolus s svojo posadko za praznike domov s slaničkovimi luskami na obleki, in je takoj izven zaliva zatél dosti slaničkov in je kazalo, da bodo lepo zaslužili — tedaj so se srca v vsej ubogi srenji še bolj razjasnila, in še sama Ana Marija je vstala iz postelje, si snela prevezo z ust in bila nekaj časa prav tako vesela kakor vsi drugi.

OSMO POGLAVJE

Nevarnost za ta lov je bila v tem, da se je zima že precej daleč pomaknila, treba se je bilo podvzati, preden ne izgubi riba okusa, sploh pa ne bodo slanički v Hommelvikenu brez nič dolgo živeli.

Joakim je tekel še ponoči k trgovcu — ta naj brzojavi in razglasi novico in poskrbi za sol in sode. Trgovec Gabrielsen je bil razžaljen, ker so ga pri županskih volitvah izvrgli, in je dejal: »Zakaj ne greš k novemu županu?« Saj sta se ob tej misli oba nekoliko zasmejala, in konec je bil, da je Gabrielsen prevzel vso ureditev; bila je noč, a brzojavke so bile razposlane na vse strani. Že drugi velikonočni dan je stal v Hommelvikenu majhen tovorni parnik in kupoval slaničke, in tretji dan sta prišli dve jadrnici.

To leto ni bilo velike noči za ljudi v zalivu, niso smrščali, niso lenarili, niso hodili v cerkev kakor običajno, od ranega jutra do poznega večera so pripravljali, solili in skladali slaničke v sode, po malem je prišlo več ladij, bilo je življenje in vrvenje, ki je priklicalo celo ljudi iz sosednjih srenj. Denar? Denar je deževal, prihajal je z ladjami in prihajal z brzojavkami in s pošto, Hommelviken je zaslovel, v vsaki hiši in v vsakem skednju so stanovali ljudje, to je bil dohodek iz nebes, gospodinja je zahte-

vala od vsakega gosta po dva šilinga za noč, in domača hči je pohajala, zaročena hkrati z dvema moškima, čeprav je imela samo šestnajst let.

In trgovec Gabrielsen nikakor ni hotel pustiti tega brezprimernega razmaha neizrabljenega. Ladja za ladjo mu je dovažala naročeno blago, pa to ni zaleglo, blago ni zadostovalo do naslednje ladje, naposled je poslal svojo ženo v Trondhjem, da je nakupila celo goro blaga za obleke, steklenice in slaščice, preprog in dolgih pip in svi- lenih rut, da celo gosli in harmonik je nakupila in prišla z vsem domov. Zdaj je bila Gabrielsenova mala štacuna kajpada pretesna, vsa ta množina blaga ni šla vanjo, Gabrielsen je moral zidati. Prišli so okrajki in deske in mizarji od juga, in delali so več tednov in zgradili poslopje, o kakršnem se ne bi bilo Gabrielsenu nikoli sanjalo. Tako je ustvarjal en napredek drugega. Ljudje so si lahko privoščili, da so kupovali drage reči in se oblačili v inozemsko blago, Gabrielsen je prodajal. Njegova služkinja Olga, ki je nosila poprej biseren pas, ni dobila zdaj nič slabšega nego krinolino in pletene nogavice, bilo je moderno, nositi telovnike iz ponarejenega astrahanskega krzna in nedeljske palčnike iz kanevasaste preje; zdaj niso več pili sadjevca iz sodov, prišlo je vino z juga v zabojih in steklenicah, okrašenih z zlatom in barvami. Prej je bila poroka edina velika slavnost, sedaj so uvedli tudi gostije za krst, birmo in pogrebe. Trgovec Gabrielsen je stal v svoji štacuni in brez prestanka prodajal roche-fortski sir s Francoskega in jajca z Danskega za te slavnosti in dvigal življenje v širokem okrožju...

Tedni so tekli kakor na kolesih, in Joakim, mrežar in šef, si je privoščil samo najpotrebnejše spanje, sicer pa je delal s slanički. Strmoglavil se je v to bajko in ni maral za nič drugega, zato je trajalo deset dni po veliki noči, preden je obvestil Edevarta. Bil je tako mlad in ves v delu in razen tega tudi precej zmeden od svoje nove časti. Že so pogledovala mlada dekleta za njim, akoprav je štel šele petnajst let in je bil pegast, očetje in stari možaki so morali slušati njegova povelja. Omislil si je bil janko kakor za odraslega moža, bila je prevelika k njegovim prekratim deškim hlačam, pa kaj dé taka malenkost. Prodajal je svoje slaničke in pazil na vse. Nazadnje je moral s cenami malo odnehati, že res, ali bil je od vruga v računanju in pisanju in nihče ga ni mogel prelisičiti. Neverjetno, to je bil deček Joakim, ki je letal še pred nekaj leti s svečo pod nosom in čisto škrbastimi zobmi! Z božjo pomočjo je postal zdaj čudežnik tega kraja, iz vsake hiše je imel najetih delavcev, in njegovi mali sestri sta trebili in solili slaničke in služili denar, čeprav sta komaj dosegli sodom do dna. Deček Joakim je ustvaril z božjo pomočjo vsem velik čas, zlat čas — samo to je bilo hudo, da je njegova mati ležala in trpela in ni mogla umreti.

(Dalje)

—o—

Darovi in prispevki

Jasna Repinc z Opčin je darovala v tiskovni sklad L. 12.000.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151